Lausunto 4.11.2024

**Sivistysvaliokunnalle**

**Viite:** Asiantuntijapyyntönne 24.10.2024.

**Asia:**
**HE 177/2024 vp** Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi koulumatkatukilain muuttamisesta

*Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry kiittää sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoasiaan liittyen ja lausuu kunnioittaen seuraavaa:*

OSKU ei kannata hallituksen esitystä.

Koulumatkatuki on keskeinen tukimuoto, jolla on lisätty koulutuksen saavutettavuutta ja ehkäisty koulumatkojen aiheuttamaa kynnystä opiskelulle. OSKU arvioi, että koulumatkatuen rajaaminen vain maksuttomaan koulutukseen oikeutetuille opiskelijoille tulee lisäämään esteitä maksuttomuuden ulkopuolelle jäävien kouluttautumiselle ja heikentämään entisestään heidän työmarkkina-asemaansa. Erityistä huolta OSKU kantaa heikoimmassa asemassa olevista, vailla aiempaa toisen asteen tutkintoa olevista, ja heistä, jotka esimerkiksi terveydellisten syiden vuoksi kouluttautuvat uuteen ammattiin.

OSKU ei yhdy hallituksen esityksen kuvaukseen esityksen vaikutuksista opiskelijoiden taloudelliseen asemaan. OSKU katsoo, että opintotuen pääasiallinen tehtävä on turvata opiskelijan opintojen aikainen toimeentulo ja mahdollistaa täysipäiväinen opiskelu – ei kattaa kodin ja oppilaitoksen välisistä matkoista aiheutuvia kustannuksia.

Ammatillisen koulutuksen opintovelallisten keskimääräinen velkataakka oli 2023–2024 11 059 euroa (Kela). Samaan aikaan opintolainan korkoavustuksen saajissa ja maksetuissa etuuksissa on havaittavissa selkeää nousua vuosien 2021 ja 2023 välillä. Esimerkiksi korkoavustuksen saajien määrä on kasvanut yli kaksitoistakertaiseksi näiden vuosien välillä. OSKU arvioi, että opintolainan valtiontakauksen kasvattaminen elokuussa 2024 tulee entisestään lisäämään korkoavustuksen tarvetta ja opintolainasta aiheutuneita velka- ja takaisinmaksuongelmia.

OSKU katsoo, ettei lainatakauksen korotusta tulisi arvioida koulumatkatuen rajausta kompensoivana politiikkatoimena. Lisäksi muut opiskelijoiden toimeentuloon kohdistuvat leikkaukset, kuten siirto asumislisälle ja indeksijäädytykset, ovat omiaan heikentämään opiskelijan toimeentuloa. Samalla, kun aikuiskoulutustuesta on tämän vaalikauden aikana luovuttu, on opiskelijoiden toimeentuloon ja kouluttautumisen edellytyksiin kohdistunut runsaasti niitä heikentäviä toimia. Toivommekin, että sivistysvaliokunta kiinnittää huomiota hallituksen toimien yhteisvaikutuksiin.

Lausunto 4.11.2024

OSKUn näkemyksen mukaan esitetyllä uudistuksella on negatiiviset vaikutukset koulutuksen saavutettavuuteen, työelämään ja yhteiskuntaan kiinnittymiseen, sekä nuorten syrjäytymiseen. OSKU kannattaa parempia joukkoliikennejärjestelyjä ja kannustaa opiskelijoita käyttämään julkisen liikenteen yhteyksiä tämän ollessa mahdollista. Hallituksen päättämät kuntien valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset kuitenkin tulevat todennäköisemmin jatkamaan joukkoliikenteen lippuhintojen kasvavaa hintakehitystä. Kaikille joukkoliikenteen käyttö ei ole kuitenkaan kannattavaa esimerkiksi välimatkojen tai heikkojen julkisen liikenteen yhteyksien vuoksi. Myöskään muutto lähemmäs oppilaitosta ei ole kaikille opiskelijoille mahdollista.

OSKU on myös pettynyt, että esitys on tehty kesken opintotuen kokonaisuudistusta käsittelevän työryhmän työskentelyn. OSKU katsoo koulumatkatuen kuuluvan osaksi kokonaisuudistusta ja opiskelijoiden toimeentulon kokonaisuutta.

Helsingissä 4.11.2024

Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry

Johanna Heikkinen

Johanna Heikkinen

puheenjohtaja

Jenny Kasongo

pääsihteeri

**Lisätietoja:**
Edunvalvonnan asiantuntija Onni Härkönen, onni.harkonen@osku.fi, 0447050474